

بَخَذِکِ هَای دَیستِ سَدانِ

مهارت‌های رهایی از سنت‌های غلط و خرافات در ازدواج و زندگی مشترک

مهرلله مرضیه طاهری | چهاره نصیری | آمنه بختیاری

۱۴۴۵هـ

اینجا خانه شماست.

حدیث نیک و بد ما نوشته خواهد شد
زمانه را سند و دفتری و دیوانی است
تقدیم به پیشگاه تمام کسانی که در راه مبارزه با شرک به سوی حق شتافتند.

چهاره نصیری

سخن‌آغازین	۹
درآمد	۱۱
فصل اول: چیستی و چرایی سنت‌های غلط و خرافات	۱۳
درآمد	۱۵
مفهوم سنت	۱۷
معنای سنت در زبان عربی	۱۷
معنای سنت در زبان فارسی	۱۸
معنای سنت در قرآن کریم	۱۸
ویژگی‌های سنت	۲۰
انواع سنت	۲۱
شیوه‌های ترویج سنت حسنه	۲۳
مفهوم خرافات	۲۴
خرافات در لغت	۲۴
خرافات در اصطلاح	۲۵
انواع خرافه	۲۶
انواع خرافات از نظر زمانی	۲۹
انواع خرافات از نظر ابعاد اثرگذاری	۳۰
خرافات در بستر تاریخ	۳۳
زمینه‌های تاریخی خرافات	۳۳
تاریخچه خرافات در ایران	۳۴
ویژگی‌های خرافات	۳۸
نسبت دین و خرافه	۳۹

تفاوت‌های دین و خرافه	۳۹
پایداری خرافه‌های دینی	۴۲
دیدگاه اسلام درباره خرافات	۴۳
علل گرایش به سنت‌های غلط و خرافات	۴۵
۱. وابستگی هنجاری	۴۷
۲. واداری	۴۹
۳. بازداری	۵۰
۴. تسکین	۵۳
۵. انتقال شر یا بلاگردان	۵۵
۶. تلقین	۵۹
۷. تقلید کورکورانه	۶۱
۸. فرافکنی	۶۲
۹. روح تنبلی	۶۳
۱۰. سودجویی	۶۳
پیامدهای پافشاری بر سنت‌های غلط و خرافات	۶۵
زمینه‌سازی شرک	۶۵
ضربه‌زدن بر پیکره دین	۶۶
نابودی امت	۶۷
دین‌گریزی	۶۷
اضطراب و احساس گناه	۶۸
زمینه‌سازی سست‌باوری	۶۹
بی‌توجهی به زمان در تفسیر دین	۷۰
اباحت‌گری	۷۰

فصل دوم: سنت‌های غلط و خرافات در ازدواج و خانواده

درآمد	۷۷
مبحث اول: سنت‌های غلط و خرافات در مقدمات ازدواج	۸۱
بخت‌گشایی	۸۱
چله‌بریدن برای بخت‌گشایی	۸۳
نشانه‌های بخت	۸۴

خوایدن بخت	۸۵
کارهایی که بدبختی می آورند	۸۵
اسفند و گشایش بخت	۸۶
آب دباغ خانه	۸۶
قفل زدن به ضریح امامزاده	۸۷
توصیه های دین برای بخت گشایی	۸۷
استخاره	۹۱
تفأل به قرآن	۹۴
دعانویسی	۹۵
فال گیری	۹۷
مبحث دوم: سنت های غلط و خرافات در روند ازدواج	۱۰۰
خواستگاری	۱۰۱
نشانه های ازدواج	۱۰۲
زمان ازدواج	۱۰۴
بررسی مسئله بدیمنی و خوش یمنی روزها برای ازدواج	۱۰۵
بدیمنی برخی روزها در آیات و روایات	۱۰۶
سیره ائمه اطهار علیهم السلام در خصوص خوش یمنی و بدیمنی روزها	۱۰۸
مراسم عروسی	۱۱۰
اتاق عقد	۱۱۳
باران روز عروسی	۱۱۵
حجله	۱۱۵
حمام عروسی	۱۱۶
تبرک دانستن دست نوعروس	۱۱۶
نان به کمر بستن عروس	۱۱۷
حنای شب حنا بندان	۱۱۸
نقش آینه در زندگی زنانشویی	۱۱۸
ازدواج مجدد	۱۱۹
ازدواج فامیلی	۱۲۰
نگاهی به موضوع ازدواج فامیلی در اسلام	۱۲۱
قربانی کردن	۱۲۲

خرافات ازدواج در سایر کشورها	۱۲۴
مبحث سوم: سنت‌های غلط و خرافات در زندگی مشترک	۱۲۷
پسرزایی	۱۲۸
اجاق‌کوری	۱۲۹
جلوگیری از سقط	۱۳۰
درمان نازایی	۱۳۱
آداب فرزندآوری در اسلام	۱۳۲
فرزند در رحم	۱۳۵
ویار	۱۳۶
وضع حمل	۱۳۸
تشخیص جنسیت	۱۴۰
جنسیت فرزند از دیدگاه اسلام	۱۴۳
تولد فرزند	۱۴۴
پس از تولد	۱۴۶
آداب ولادت فرزند در اسلام	۱۴۹
آداب زائو	۱۵۱
بد قدمی	۱۵۲
مرگ نوزاد	۱۵۲
آب چله	۱۵۳
آل و آل زدگی	۱۵۴
همزاد	۱۵۷
آمدنیامد فرزند	۱۵۸
ناف بریدن	۱۵۹
زبان بازکردن	۱۶۰
راه افتادن	۱۶۱
خواهیدن	۱۶۱
عقیقه کردن	۱۶۲
عقیقه از دیدگاه اسلام	۱۶۳
محافظت در برابر اجنه	۱۶۷
محافظت در برابر چشم زخم	۱۶۷

شورچشمی فرزندان	۱۶۸
چشم زخم از دیدگاه اسلام	۱۶۸
راه های دفع چشم زخم	۱۷۲
دود کردن اسفند	۱۷۳
فواید اسفند از دیدگاه اسلام	۱۷۴
تخم مرغ و چشم زخم	۱۷۶
تَطْيَر (فال بد)	۱۷۷
آینه یینی و آینه داری	۱۷۸
مرگ خویشان	۱۷۹

فصل سوم: راه های مواجهه با سنت های غلط و خرافات در ازدواج و خانواده

درآمد	۱۸۵
راه های مقابله با خرافه و خرافه گرایی	۱۸۶
۱. رشد عقلانیت و به کارگیری خرد و اندیشه	۱۸۶
۲. افزایش علم و آگاهی	۱۸۸
۳. فال نیک و دوری از تلقین بد	۱۸۹
۴. لزوم پیروی از رهبران آسمانی	۱۹۰
۵. توجه به تعالیم قرآن	۱۹۲
۶. نقش علما در مبارزه با خرافات	۱۹۴
۷. کسب دانش از منابع معتمد	۱۹۶
۸. خودداری از قبول یا انکار بی دلیل	۱۹۸
۹. توکل بر خداوند متعال	۱۹۹
۱۰. پیروی نکردن از اکثریت گمراه	۲۰۳
۱۱. مبارزه با رهبران فاسد	۲۰۴
نتیجه گیری	۲۰۶
کتابنامه	۲۱۰

سخن آغازین

با همه دشواری‌ها و ظرافت‌هایش، شیرین‌ترین کار عالم «تربیت» است و مهم‌ترین بستر تربیت، «خانواده». خانواده اگر «خانواده» باشد، تربیت شیرین می‌شود و طبیعی. همان‌طور که ما نفس می‌کشیم، در خانواده هم تربیت می‌شویم؛ بی‌آنکه به آن فکر کنیم و بدانیم چه می‌شود.

تمرکز ما بر تربیت و تعلیم است، آن‌هم با رویکرد اسلامی و عقلانی و با محوریت مهارت‌آموزی به خانواده‌ها. از این‌رو طرح «مهرستان» را پایه‌ریزی کردیم تا در پیمودن این مسیر مقدس، بتوانیم منظم و هدفمند و برنامه‌دار پیش برویم. «مهرستان» فقط مخفف «محصولات هنری رسانه‌ای» نیست؛ بلکه اسم مکانی است برای آموختن مهرورزی در خانه و گرمابخشی به کانون خانواده.

از بین همه راه‌های ممکن، با «یار مهربان» به یاری خانواده‌ها آمده‌ایم؛ با همان آشنای پرسخاوتی که صدها نسل بشر را معلم‌وار پرورده و فروتنانه با ذهن و ضمیرشان در هم تنیده است.

بله، با کتاب آمده‌ایم و بر این باوریم که با همه تنوع ابزارهای دیجیتال و گرایش

جنون‌آمیز انسان امروز به آن‌ها، هیچ چیز جای کتاب را نمی‌گیرد! خوشبختانه این یار مهربان، همچنان گنجینه سرشاری به شمار می‌رود که پاسخ‌گوی نیازهای رنگارنگ مخاطبانش است.

به دنبال کار خیر زمین‌مانده‌ای بوده‌ایم که حضورمان در این عرصه را معنا ببخشد و جریانی پویا و اثری مانا به جای گذارد. سرانجام صدها نفر ساعت پایش و پویش، به معماری طرح خانواده محور «مهرستان» انجامید که یکی از میوه‌هایش اکنون در دستان شماست.

مشتاقانه منتظریم تا با دریافت دیدگاه‌های شما سروران عزیز به آدرس mehr@mehrestan.ir بیش از پیش مرهون مهربانی‌هایتان گردیم.

بر آستان جانانی سرِ سپاس فرود می‌آوریم که توفیق، رفیق طریقمان کرد تا دوره امانت داده شده در مزرعه دنیا را به خوشه چینی از خرمن ارباب و اصحاب فرهنگ و اندیشه بگذرانیم و آنگاه با لطفی دوچندان، ما را وامدار فضل بی‌کرانش کرد تا در طرح پربرکت «مهرستان» بتوانیم بابت تولید و ترویج محصولات فرهنگی و تربیتی، مدال افتخار بر گردن بیاویزیم. از تک‌به‌تک سروران ارجمندی که ذره‌پروری کردند و گام به گام مسیر را هم‌شانه ما شدند، به رسم ادب، خاضعانه سپاسگزاریم.

مهرستان

اینجا خانه شماست

درآمد

یکی از مسائلی که پیوسته دامن گیر بشر بوده و در زندگی او تأثیراتی منفی گذاشته، اعتقاد به سنت‌های غلط و خرافات است.

با بررسی تاریخ جوامع درمی‌یابیم که توجه به حقایق و واقعیات و دوری از هرگونه بیهودگی و سنت‌های غلط و خرافات از اصول اساسی دین و سیره انبیا و معصومان علیهم‌السلام بوده است. یکی از مسائل بسیار مهمی که تقریباً از زمان آفرینش انسان، گریبان گیر برخی افراد بوده و باعث عقب ماندگی فکر و ذهن بشر شده است، مسئله سنت‌های غلط و خرافه است. حسب تأکید آیات کریم قرآن، متوجه می‌شویم که خداوند با آفرینش انسان، او را اشرف مخلوقات قرار داده و با اعطای قوه عقل و شعور، او را از دیگر موجودات متمایز ساخته است؛ اما نگاهی کوتاه به سرنوشت جوامع انسانی، ما را متوجه این مهم می‌سازد که نفس بشر در رویارویی با طبیعت و تغییراتش، از آن تأثیر پذیرفته است و چون ذهن کنجکاو بشر در مواجهه با این عوامل طبیعی نمی‌تواند برنامه‌ای صحیح، بر اساس اصول علمی تهیه کند، به خرافه متوسل می‌شود.

این سنت‌های غلط و خرافات گاهی شخصی است و موجب می‌شود فقط

خود شخص از لحاظ فکری و ذهنی رشد نکند. گاهی هم به شکل گروهی بوده و گروه خاصی آن را قبول دارند؛ از این رو، افزون بر اینکه خود این افراد در دام خرافات می‌افتند، دیگر افراد جامعه را نیز از لحاظ فکری و ذهنی عقب‌نگه می‌دارند و آن‌ها را محتاج عقاید و فرهنگ بیگانه یا گذشتگان می‌کنند و همین موضوع موجب می‌شود که افراد سودجو با شغل‌های کاذبی مثل جادوگری و فال‌بینی و کف‌بینی منبع درآمدی برای خود ایجاد کرده یا اینکه ادیان مختلف را تحریف کنند تا با عقاید بی‌پایه و اساس، جامعه را از لحاظ فکری و ذهنی دچار عقب‌ماندگی کنند.

در این مجال، به دنبال بیان تعاریفی روشن از این دو واژه و بیان آثار آن‌ها در زندگی فردی و اجتماعی و راه‌های مبارزه با آن‌ها در جامعه امروز هستیم. امید است که آگاهی از روش‌های مقابله با این امور و دستیابی به راه‌حل‌های دینی و منطقی در مبارزه با آن‌ها، بتواند به ایجاد جامعه‌ای به دور از سنت‌های غلط و خرافه کمک کند.

فصل اول: چیستی و چرایی سنت‌های غلط و خرافات

معرفی فصل

این فصل، چیستی و چرایی سنت‌های غلط و خرافات را، نه به عنوان پدیده‌ای اجتماعی، بلکه به مثابه نیرویی انتزاعی و درعین حال بسیار مخرب برای جامعه امروز و نسل آینده واکاوی می‌کند. سنت‌های غلط و خرافات مانند همه واژگان و گفتارها، تعاریفی لغوی و اصطلاحی دارند. در این فصل، پس از تعریف این دو واژه و انواع هریک، سیر تاریخی، ویژگی‌ها و علل و پیامدهای گرایش به خرافات را بررسی خواهیم کرد.

درآمد

زندگی انسان دو بُعد فردی و اجتماعی دارد و انسان در هر دو بُعد، نیازمند مجموعه‌ای از دستورهاست تا در سایه آن‌ها بتواند افکار و اعمال و گفتار خویش را تصحیح و به بهترین نحو، در مسیر زندگی خود حرکت کند و در نهایت، رضایت حضرت حق را به دست آورد.

اعتقاد به خرافات، تاریخی به درازای عمر بشر دارد و پیوسته دامن‌گیر بشر بوده و تأثیراتی منفی در ابعاد فردی و اجتماعی زندگی او گذاشته است. بیشتر این خرافات با زندگی بشر مناسبتی نزدیک داشته است. به طور کلی، این اصل مسلم است که انسان از قدیم‌ترین زمان، همواره برای رفاه و آسایش خود و خویشاوندانش کوشیده و طالب مصون ماندن خود و آنان بوده است. او با استفاده از قوای خود و باور داشتن به مجموعه‌ای از خرافات، کوشیده است تا از حوادث طبیعی و غیرطبیعی و نیروهای مافوق طبیعت، مصون بماند و چون دانش او اندک بوده، به طلسم و مهره و ورد و امثال این‌ها پناه برده است؛ اما با ظهور ادیان، به ویژه اسلام، راه‌های مبارزه با این شیوه‌ها فراهم گردید؛ به گونه‌ای که اسلام به واسطه قرآن و سنت، غیرعقلانی بودن برخی اعمال خرافی را به بشر